छात्र/छात्रा नाम: ______________________ अनुक्रमांक: __________

अर्धवार्षिक आकलन परीक्षा - सितम्बर 2025

कक्षा - 6

विषय - संस्कृतम्

समय: 120 निमेषा: पूर्णांका : 60

निर्देशा:

1. सर्वेप्रश्ना:अनिवार्या:सन्ति।
2. प्रश्नसंख्या 1 तः 15 पर्यन्तम् प्रत्येकः एकं अङ्कं धारयति। बहुविकल्पीयेषु प्रश्नेषु सम्यक् विकल्पे (✓) चिह्नं स्थापयत।
3. प्रश्नसंख्यायाः 16 तः 21 कृते द्वौ अङ्कौ निर्धारितौ स्तः।
4. प्रश्नसंख्यायाः 22 तः 27 कृते त्रयः अङ्काः निर्धारिताः सन्ति।
5. प्रश्नसंख्यायाः 28 तः 30 कृते पञ्च अङ्काः निर्धारिताः सन्ति।

बहुविकल्पीय प्रश्नानि (प्रश्न संख्या 1-10)

उचितं विकल्पं चिनुत। (१० ×१ = १०)

प्रश्न 1. स्पर्शव्यञ्जनाः कति सन्ति ?

(क) 33 (ख) 28 (ग) 25 (घ) 8

प्रश्न 2. "पिबति" इत्यस्य पदस्य कः अर्थः?

(क) पीता है (ख) जीता है (ग) जाता है (घ) खाता है

प्रश्न 3. "हम दोनों" इत्यस्य कृते कः संस्कृतशब्दः?

(क) वयम् (ख) आवाम् (ग) अहम् (घ) त्वम्

प्रश्न 4. नौका .... अस्ति।

(क) पर्वते (ख) जले (ग) वृक्षे (घ) विद्यालये

प्रश्न 5. हरितवर्णेन कः शोभते?

(क) काकः (ख) पिकः (ग) शुकः (घ) शशः

प्रश्न 6. वर्णाः .... विधाः भवन्ति?

(क) द्विविधाः (ख) त्रिविधाः (ग) चतुर्विधाः (घ) पञ्चविधाः

प्रश्न 7. "छागी" इत्यस्य पदस्य कः अर्थः?

(क) पुस्तकं (ख) फलम् (ग) बकरी (घ) सिंहः

प्रश्न 8. सा .... अस्ति।

(क) शुकः (ख) पुस्तकम् (ग) पार्वती (घ) कुक्कुरः

प्रश्न 9. "शूराः वयं धीराः वयम्" इत्यस्य गीतस्य रचनाकारः कः?

(क) कालिदासः (ख) श्रीधरः

(ग) भास्करः (घ) श्रीधरभास्करवर्णेकरः

प्रश्न 10. द्रोणस्य शिष्यः कः?

(क) विवेकानन्दः (ख) अर्जुनः (ग) चन्द्रगुप्तः (घ) कर्णः

वस्तुनिष्ठप्रश्नाः (प्रश्न संख्या 11-15) **(५ × १ = ५)**

प्रश्न 11. "च" वर्णस्य उच्चारणस्थानं किम् अस्ति?

____

प्रश्न 12. "नदी" शब्दः ईकारान्तः शब्दः अस्ति। **(आम् / न)**

____

प्रश्न 13. ____________________ पुस्तकानि सन्ति। **(एतानि / एतत्)**

प्रश्न 14. मार्जार्याः कति शावकाः?

____

प्रश्न 15. कः चन्द्रं नमति?

____

अति लघूतरात्मक प्रश्नाः (प्रश्न संख्या 16-21) **(६ × २ = १२)**

प्रश्न 16. उदाहरणानुसारं प्रथमवर्णेन पदानि लिखत –

अ = अग्निः, अस्त्रम्

क = ______________, ______________

च = ______________, ______________

प्रश्न 17. यथानमूदाहरणम् उचितेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयत –

यथा नायिका नृत्यति । (नृत्)

(क) बालकः ______________ । (लिख)

(ख) अहम् ______________ । (गच्छ)

प्रश्न 18. राधिका मार्जारिशावकान् किं पाठयति?

____

____

प्रश्न 19. वयं विजयार्थिनः कुत्र यामः?

____

____

प्रश्न 20. आदित्यः कान् द्रष्टुम् इच्छति?

____

____

प्रश्न 21. कोष्ठकात् उचितं पदं स्वीकृत्य रिक्तस्थाने पूरयत –

(क) अस्मद् – प्रथमा विभक्तिः, एकवचनम् – ____________________ (वयम् / त्वम् / अहम्)

(ख) युष्मद् – प्रथमा विभक्तिः, एकवचनम् – ____________________ (त्वम् / सः / युवाम्)

लघूत्तरात्मक प्रश्नाः (प्रश्न संख्या 22-27) **(६ × ३ = १८)**

प्रश्न 22. रिक्तस्थानेषु कुटुम्बस्य परिचयः लिखत –

(क) मम पितुः नाम ____।

(ख) मम मातुः नाम ____।

(ग) मम पितामहस्य नाम ____।

प्रश्न 23. उदाहरणानुसारम् पदानां वचनपरिवर्तनं कुर्वन्तु –

एकवचनम् – बहुवचनम्

यथा: शूरः → शूराः

(क) धीरः → ____________________

(ख) ____________________ → वीराः

(ग) जनसेवकः → ____________________

प्रश्न 24. समयम् अक्षरैः लिखत –

(क) ०४:०० – ____________________

(ख) १२:०० – ____________________

(ग) ०५:३० – ____________________

प्रश्न 25. परस्परं सम्बद्धानी पदानि संयोजयन्तु रिक्तस्थानेषु पूरयत –

(क) कमलम् गायति – ____________________

(ख) लेखकः चालयति – ____________________

(ग) फलम् विकसति – ____________________

(घ) नर्तकी लिखति – ____________________

(ङ) चालकः पतति – ____________________

(च) गायिका नृत्यति – ____________________

प्रश्न 26. राष्ट्रध्वजस्य समुचितैः वर्णैः अधः प्रदनेषु वाक्येषु रिक्तस्थानानि पूरयत ।

(क) उपरि ____________________ वर्णः अस्ति।

(ख) मध्ये ____________________ वर्णः अस्ति।

(ग) अधः ____________________ वर्णः अस्ति।

प्रश्न 27. प्रश्नानां उत्तराणि एकपदेन लिखत –

(क) केशानां वर्णः कः?

____

____

(ख) आकाशस्य वर्णः कः?

(ग) कदलीफलस्य वर्णः कः?

दीर्घोत्तरात्मक प्रश्नाः (प्रश्न संख्या 28-30) **(३ ×५ = १५)**

प्रश्न 28. निम्नलिखित श्लोकस्य सप्रसङ्गं व्याख्या हिंदीभाषायाम् लिखत –

(क) शूरा वयं धीरा वयं वीरा वयं सुतराम्।
गुणशालिनो बलशालिनो जयगामिनो नितराम्॥

अथवा

(ख) भोजनान्ते च किं पेयं जयन्तः कस्य वै सुतः।
विष्णुपदं प्रोक्तं तक्रं शक्रस्य दुर्लभम्॥

प्रश्न 29. गद्यांशस्य व्याख्या हिंदीभाषायाम् लिखत –

(क) एकस्मिन् वने एकः नित्यजलपूर्णः महान् सरोवरः अस्ति । कदाचिद् एकं पिपासाकुलं गजयूथं वनान्तरात् तत्र आगच्छति । तस्मिन् सरोवरे ते गजाः स्वेच्छया जलं पीत्वा स्नात्वा, क्रीडित्वा च सूर्यास्तसमये निर्गच्छन्ति । तस्य च सरोवरस्य तीरे समन्तात् सुकोमलभूमौ बहूनि शशक – बिलानि सन्ति येषु बहवः शशकाः निवसन्ति ।

अथवा

राधिका एषु दिनेषु कूर्दमाना एव चलति । यतः गृहे नूतनाः अतिथयः सन्ति । ते च विशिष्टाः सन्ति । माता, पुत्रौ पुत्र्यौ च मिलित्वा ते तत्र पञ्च सन्ति । अहोरात्रं तस्याः चिन्ता एकत्र एव । गृहस्य छद्याः उपरि । तत्र एव तस्याः मनः अस्ति । कुतूहलम् अस्ति के ते इति ? ते न अन्ये, काचित् मार्जारी तस्याः चत्वारः शावकाः च । आम्, ते एव विशिष्टाः अतिथयः । सा तु तेषां नामानि अपि चिन्तितवती – तन्वी, मृद्वी, शबलः भीमः च इति

प्रश्न 30. अधोलिखितानां वाक्यानां प्रश्नसूचकवाक्यानि लिखत –

यथा – लेखनी अत्र अस्ति। → लेखनी कुत्र अस्ति ?

(क) वृक्षः तत्र अस्ति। → ______________________________

(ख) देवालयः अन्यत्र अस्ति। → ______________________________

(ग) वायुः सर्वत्र अस्ति। → ______________________________

(घ) बालकाः एकत्र तिष्ठन्ति। → ______________________________

(ङ) माता अत्र अस्ति। → ______________________________